

HAMMARÖ

FICK SINA FISKAR VARMA.

Vid sockenstämman 7 juni 1708 framkom Simon Olofsson och Simon Eriksson i Rud samt Bryngel i Hallersrud rott till kvarn under gudstjänsten. Både de och hela församlingen lovade bot och bättring och efter förmaningar från kyrkoherden fick de dispens att ordna med mat även på söndagar framåt kvällen: "emoot solanes nedergång få gå till siön bruka sina scots och nät när nöden så fordrar och fiskelekar äro förhanden efther Konungens Kyrkiolag" står det i protokollet. Bilden från Skärgårdsmuseet på Hammarö visar fiskets betydelse för öborna.

FOTO: SABINA RISLUND

1700-talets sociala medier i ny bok

LOKALHISTORIA. Numer kan man se på tv, lyssna på radio eller läsa tidningar eller sociala medier för att få veta vad folk pratar om. Men hur var det förr?

Jo, då var det sockenstämman som gällde. Och den som vill veta vad folk snackade om på Hammarö under första halvan av 1700-talet kan läsa om det i en ny bok.

Sockenstämmor var förr en sorts kombination av nutidens tingsrätt och kommunfullmäktige, fast med kyrklig grund där framförallt den kristna moralen skulle värnas. Vid stämmorna fördes protokoll. Dessa finns sparade i arkiv, men är inte så värst allmänt tillgängliga. Det blir de däremot i bokform.

- Det här är en bok för Hammaröbor i allmänhet, släktforskare och skolelever, säger Lars Hammarén, författaren till boken "Hammarö sockenstämma 1708-1746".

Enligt en recension i Värmlands släktforskarför-

enings tidskrift är den ett värdefullt bidrag till lokalhistorisk forskning då det sedan tidigare bara finns en handfull exempel på liknande böcker med protokoll från sockenstämmor i Värmland, i Köla, Skillingmark och Karlskoga, under 1600- och 1700-talen.

Började med släkten

Det var också genom släktforskningen som Lars Hammarén kom in på ämnet.

- Vi har släktforskat sedan 1937. Min farfar och far började. Sedan tänkte jag att det är synd att låta det försvinna, så jag tog upp det där för 15 år sedan. Men så små-

ningom blev det inte bara släktforskning utan också lokalhistoria, berättar han.

Lars Hammarén

Lars Hammarén har dessutom gjort sin bok än mer tillgänglig genom att göra själva protokollen digitalt sökbara.

- Jag har haft bra kontakt med arkivpedagog Olle Nilsson på Värmlandsarkiv som tipsade mig om att göra min forskning tillgänglig för bland annat skolor så att den kan användas i undervisningen.

Tillgänglig på webben

Så det har Lars Hammarén gjort genom att skapa en resurssida på internet med adressen www.dml19.se där man, via ett lösenord, kan klicka sig in och genom en sökfunktion leta i de tydda och renskrivna sockenstämmo-protokollen.

- Man kan söka till exempel på gårdar, personnamn eller andra ämnen som "fiske" och läsa mer. Men jag vet att några skolor beställt

exemplar av min bok också, säger Lars Hammarén, som själv är pensionerad men fortsatt jobbar som lärare i historia och samhällskunskap och tänker använda sig av boken i undervisningen.

- Som en sorts introduktion till vad man kan hitta i arkiv och protokoll från förr.

Hammarönamn

Och ja, namnet Hammarén har förstas med Hammarö att göra.

- Det var min släkts anfader som tog namnet. Han hette Anders Larsson från början, men bytte namn när han studerade till präst i Uppsala. Så gjorde man på den tiden. Han blev präst på Hammarö på 1740-talet och jobbade sedan där i 40 år ungefär.

- Han var född på gården Hammar, men bodde senare på gården Toverud. Där har vi haft släkträfvar, berättar Lars Hammarén.

Det vill säga på östra sidan Hammarön, mellan Västra Hovlanda och Rud.

Släktgren i Stockholm

Lars Hammarén bor inte själv på Hammarö, utan i Stockholm.

- En gren av släkten stannade på Hammarö, men en annan flyttade först till Karlstad, sedan Filipstad, vidare upp till Norrland och hamnade slutligen i Stockholm. Och det är den andra grenen jag hör till.

Gjorde du några överraskande upptäckter i forskningen inför boken?

- Ja, till exempel hittade jag uppgifter om Catharina Persdotter, som vi brukar kalla vår anmoder. Hon var mamma till Anders Hammarén, var född 1681 och levde till hon blev 92 år. Vid ett tillfälle var det en annan kvinna som anklagade henne för att ha kastat onda ögat på hennes barn. Alltså en sorts häxerianklagelse. Men som tur var gick Catharina Persdotter fri från den.

Karl XII:s krig

Ett annat livsöde som fångat Lars Hammaréns intresse är det som Lars Olsson fick uppleva. Han är också avlägset släkt, eftersom han var svärfar till Catharina Persdotter i hennes andra äktenskap.

- Hon var gift två gånger.

I första äktenskapet fick hon tre söner, varav Anders Hammarén var en. Men hans far var fiskare och drunknade. Den andre mannen hon gifte sig med var bonde och hans far, Lars Olsson, var född 1668 och blev inskriven i armén under Stora nordiska kriget. Det vill säga Karl XII:s krig. Lars Olsson hamnade i en garnison i nuvarande Lettland. Jag började forska om honom även i arkiv här i Stockholm och i Uppsala och blev så fångad av hans öde att jag åkte över till Lettland för att se platsen där garnisonen låg.

- Nästan alla i garnisonen dog i en epidemi, men Lars Olsson klarade sig och kom hem till Hammarö igen. Jag hann inte få med hans historia i den här boken, men hoppas kunna skriva en till där jag berättar om hans öde.

Så det är fler böcker på gång?

- Ja, jag längtar efter att skriva fler böcker om hälsan står mig bi.

JONAS BREFÄLT

054-17 56 78

jonas.brefalt@vf.se